

ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 14, Sayı: 178, Temmuz 2026, s. 432-455

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.94829>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
8.06.2026

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.07.2026

Türker TÜRKOĞLU

Selçuk Üniversitesi
turker.turkoglu@gmail.com

Onur KÖKSAL

Selçuk Üniversitesi
onurkoksal@selcuk.edu.tr
Orcid: 0000-0003-0798-3620

TURİZM TAŞIMA KAPASİTESİ ALANINDA BİLİMSEL ÜRETKENLİK VE TEMATİK EĞİLİMLER: KAPSAMLI BİR BİBLİYOMETRİK DEĞERLENDİRME

Öz

Bu çalışma, turizm taşıma kapasitesi alanında 1989-2025 yılları arasında Web of Science veritabanında yayımlanmış 678 hakemli dergi makalesini kapsayan kapsamlı bir bibliyometrik analiz sunmaktadır. Bulgular, taşıma kapasitesi araştırmalarının son 36 yılda önemli bir büyüme ve dönüşüm geçirdiğini, yıllık yayın sayısının belirgin biçimde arttığını ortaya koymaktadır. Alanın evrimi; Brundtland Raporu, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve aşırı turizm tartışmaları olmak üzere üç temel dönüm noktasıyla şekillenmiştir. Özellikle aşırı turizm kavramının yakın dönemde motor tema konumuna yükselmesi, destinasyon yönetiminde ziyaretçi baskısına yönelik artan bir akademik odağı yansıtmaktadır. Coğrafi dağılımda Çin belirgin biçimde lider konumdayken, Sustainability dergisi en üretken mecra olarak öne çıkmaktadır. Kavramsal analizlerde taşıma kapasitesi, sürdürülebilir turizm ve aşırı turizm temalarının alanın merkezi odak noktaları olduğu, pandemi sonrasında ise dayanıklılık kavramının yükseldiği görülmüştür. Alanın teorik altyapısını oluşturan klasik yaklaşımlar, günümüzde yerini daha ziyaretçi odaklı ve proaktif modellere bırakmaktadır. Gelecek araştırmaların; yapay zeka, nesnelerin interneti, büyük veri ve coğrafi yapay zeka gibi akıllı teknolojileri

entegre eden dinamik izleme sistemlerine, disiplinlerarası iş birliklerine ve küresel istatistiksel çerçevelerle uyumlu proaktif stratejilere odaklanması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Turizm Taşıma Kapasitesi, Bibliyometrik Analiz, Aşırı Turizm, Sürdürülebilir Turizm, Akıllı Turizm, Web of Science.

SCIENTIFIC PRODUCTIVITY AND THEMATIC TRENDS IN TOURISM CARRYING CAPACITY: A COMPREHENSIVE BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Abstract

This study presents a comprehensive bibliometric analysis of 678 peer-reviewed journal articles published in the Web of Science database between 1989 and 2025 in the field of tourism carrying capacity. The findings reveal that carrying capacity research has undergone significant growth and transformation over the past 36 years, characterized by a substantial increase in annual publications. The evolution of the field has been shaped by three critical milestones: the Brundtland Report, the Sustainable Development Goals, and contemporary overtourism debates. In particular, the recent rise of overtourism as a driving theme reflects an increasing academic focus on visitor pressure in destination management. In terms of geographical distribution, China leads significantly, while Sustainability emerges as the most prolific journal. Conceptual analysis indicates that carrying capacity, sustainable tourism, and overtourism constitute the core pillars of the field, while resilience has gained prominent traction in the post-pandemic era. The intellectual structure, initially anchored in foundational classic literature, is currently shifting toward modern visitor-centric and proactive conceptualizations. Future research should prioritize the integration of smart technologies (such as artificial intelligence, Internet of Things, big data, and Geo-AI) to develop dynamic monitoring systems, foster interdisciplinary collaborations, and construct proactive strategies aligned with global statistical frameworks.

Keywords: Tourism Carrying Capacity, Bibliometric Analysis, Overtourism, Sustainable Tourism, Smart Tourism, Web of Science.

GİRİŞ

Küresel turizm endüstrisi, seyahat hacmindeki dinamik büyümeyle birlikte Venedik, Barselona, Amsterdam ve Tokyo gibi popüler destinasyonlarda aşırı turizm (*overtourism*) sorunlarını da beraberinde getirmektedir (Milano vd., 2024). Bu bağlamda, kökleri O'Reilly (1986) ve Mathieson ile Wall'un (1982) seminal çalışmalarına dayanan "turizm taşıma kapasitesi" kavramı ile Butler'ın (1980, 2024) Turizm Alan Yaşam Döngüsü (TALC) modeli, destinasyon yönetiminde sürdürülebilirliğin sağlanması ve gerileme evresinin önlenmesi adına kritik birer araç konumundadır. Son dönemde alan; sosyal taşıma kapasitesinin ölçümü (Tokarchuk vd., 2021), dinamik kapasite değerlendirmesi (Wang vd., 2020) ve ziyaretçi odaklı perspektifler (Bang ve Jang, 2025) doğrultusunda proaktif ve dinamik bir yönetim sürecine (McCool, 2001) doğru evrilmektedir.

Literatürde turizm taşıma kapasitesini bibliyometrik yaklaşımla ele alan sınırlı sayıda çalışma mevcuttur (örneğin; Wei vd., 2022; Zhong vd., 2021; Ajuhari vd., 2023). Ancak mevcut

bibliyometrik çalışmalar incelendiğinde iki temel araştırma boşluğu (research gap) göze çarpmaktadır:

Zamana Bağlı Kapsam Boşluğu: Önceki çalışmalar genellikle 2020 öncesi döneme odaklanmakta; pandemi sonrası turizmin radikal dönüşümünü, güncel aşırı turizm krizlerini ve BM İstatistik Komisyonu tarafından 2024 yılında kabul edilen *Turizm Sürdürülebilirliğini Ölçme İstatistiksel Çerçevesi* (SF-MST) gibi modern gelişmeleri içermemektedir.

Yöntemsel Analiz Sınırlılığı: Mevcut bibliyometrik literatür, tematik haritalama (örneğin motor, niş, gelişmekte olan temaların tespiti) ve ortak atıf ağları gibi gelişmiş bilim haritalama (*science mapping*) tekniklerini ve görselleştirmelerini oldukça sınırlı düzeyde kullanmaktadır.

Bu çalışma, yukarıda belirtilen boşlukları doldurmak amacıyla, turizm taşıma kapasitesi alanındaki bilimsel literatürün kapsamlı bir bibliyometrik ve bilim haritalama analizini gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda, alanın en prestijli indekslerini barındıran Web of Science Core Collection (Science Citation Index Expanded [SCI-EXPANDED], Social Sciences Citation Index [SSCI], Arts & Humanities Citation Index [AHCI] ve Emerging Sources Citation Index [ESCI]) veritabanında 1989-2025 yılları arasında yayımlanmış 678 hakemli dergi makalesi incelenmiştir.

Çalışma, belirlenmiş olan analiz teknikleriyle doğrudan ilişkili olan şu araştırma sorularına (AS) yanıt aramaktadır:

- 1: Turizm taşıma kapasitesi araştırmalarının yayın üretkenliği zaman içinde nasıl bir evrim geçirmiştir? (*Yıllık Yayın ve Atıf Trendi Analizi*)
- 2: Alanda en etkili yazarlar, ülkeler ve dergiler hangileridir ve bu aktörler arasındaki işbirliği örüntüleri nasıl şekillenmektedir? (*Performans, Ortak Yazarlık ve Ülke İşbirliği Ağ Analizleri*)
- 3: Literatürdeki kavramsal kümeler ve tematik eğilimler nelerdir? (*Kelime Ortak Geçiş [Co-occurrence] ve Tematik Haritalama Analizleri*)
- 4: Alandaki entelktektüel yapı ve teorik temeller nasıl oluşmuştur? (*Belge ve Yazar Ortak Atıf [Co-citation] Analizleri*)

Bu araştırma akademisyenlere gelecek araştırma yönelimlerini sunmayı, destinasyon yöneticileri ve politika yapıcılara kanıta dayalı kapasite planlamasında referans oluşturmayı hedeflemektedir.

Turizm Taşıma Kapasitesi Kavramının Tarihsel Gelişimi

Kökleri ekoloji bilimine dayanan taşıma kapasitesi kavramı, bir ekosistemin kaynaklarını tüketmeden destekleyebileceği maksimum popülasyon büyüklüğünü ifade etmektedir (Seidl ve Tisdell, 1999). Kavramın tarihsel evrimi; 19. yüzyıldaki mekanik yük tanımlamalarından biyolojik organizmalara, ardından Odum (1953) ve Leopold (1933) ile ekosistem yönetimine uzanan geniş bir süreci kapsar (DuPuy vd., 2025).

Kavramın turizm ve rekreasyon alanına uyarlanması ise 1960'lı yıllarda Wagar'ın (1964) öncü monografiyle başlamış ve rekreasyonel alanlarda "kullanıcı memnuniyetinin sürdürülebildiği maksimum kullanım miktarı" olarak tanımlanmıştır. 1970 ve 1980'li yıllarda UNWTO (1981) ve O'Reilly (1986) gibi aktörlerin katkılarıyla kavram; fiziksel, ekolojik ve sosyo-kültürel boyutları içeren kurumsal bir tanıma kavuşmuştur. Butler'ın (1980, 2024)

Turizm Alan Yaşam Döngüsü (TALC) modeli ise taşıma kapasitesi eşiklerinin aşılmasını destinasyonların gerileme evresine girmesinin temel nedeni olarak konumlandırmıştır. 1990'lerden itibaren kavram, statik bir "sayısal eşik" hesaplamasından dinamik bir "yönetim süreci" yaklaşımına evrilmiştir (Lindberg ve McCool, 1998).

Taşıma Kapasitesinin Boyutları, Modelleri ve Eleştiriler

Sürdürülebilir destinasyon yönetiminde turizm taşıma kapasitesi; fiziksel (altyapı sınırları), ekolojik (çevresel dayanıklılık), sosyal (yerel halkın toleransı ve ziyaretçi algısı) ve ekonomik olmak üzere dört temel boyutta ele alınmaktadır (Coccossis ve Mexa, 2004; Zelenka ve Kacatl, 2014). Literatürde bu boyutların ölçümü için Kabul Edilebilir Değişim Sınırları (LAC) ve Ziyaretçi Deneyimi ve Kaynak Koruma (VERP) gibi proaktif yönetim modelleri geliştirilmiştir (Stankey vd., 1985; NPS, 1997). Son dönem araştırmalarında ise geleneksel boyutlara alternatif olarak "Yük-Taşıyıcı" etkileşimleri (He vd., 2023), Baskı-Durum-Tepki (PSR) çerçeveleri (Xu ve Li, 2025) ve Kalkınma için Taşıma Kapasitesi İndeksi (CCDI) (Kofidou vd., 2024) gibi daha karmaşık ve hiyerarşik sistemlerin geliştirildiği görülmektedir.

Ancak kavram, operasyonel süreçlerde bazı eleştirileri de beraberinde getirmiştir. McCool (2001) ve Wall (2020) kavramsal belirsizliklere ve yönetimdeki uygulama zorluklarına dikkat çekmiştir. Özellikle kullanım miktarı ile çevresel/sosyal etki arasındaki ilişkinin doğrusal olmaması (Ajuhari vd., 2023) ve çalışmaların büyük oranda somut bir üst sınır hesaplamaktan ziyade sistem bozulması öncesi retorik bir uyarı stratejisi olarak kullanılması (DuPuy vd., 2025) kavramın en çok tartışılan yönleridir. Bu metodolojik zorlukları aşmak adına güncel literatür, öznel uzman görüşleri ile nesnel verileri dengeleyen bulanık analitik hiyerarşi süreci (FAHP) gibi hibrit yaklaşımlara yönelmektedir (Du vd., 2025).

Sürdürülebilir Turizm ve Aşırı Turizm İlişkisi

Brundtland Raporu (WCED, 1987) ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) ile küresel ölçekte önem kazanan sürdürülebilir turizm yaklaşımlarının merkezinde taşıma kapasitesi yer almaktadır (Saarinen, 2006). Son yıllarda ise taşıma kapasitesi tartışmaları "aşırı turizm" (*overtourism*) kavramı üzerinden yeniden alevlenmiştir (Koens vd., 2018). Venedik, Barselona ve Amsterdam gibi küresel destinasyonlarda yaşanan yoğun ziyaretçi baskısı, yerel halkta tepkilere (*turizmfo*) ve hükümetlerin radikal kısıtlamalar uygulamasına yol açmıştır (Milano vd., 2024). Yaşanan bu küresel krizler, taşıma kapasitesinin statik bir teoriden ziyade dinamik ve akıllı izleme sistemleriyle yönetilmesi gereken proaktif bir strateji olduğunu göstermekte ve alanın entelektüel yapısını inceleyen bibliyometrik analizlerin gerekliliğini doğrulamaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Tasarımı ve Bibliyometrik Yaklaşım

Bu çalışma, turizm taşıma kapasitesi literatürünü haritalandırmak amacıyla bibliyometrik analiz yöntemini kullanmaktadır. Bibliyometrik analiz; akademik yayınların nicel özelliklerini, atıf ağlarını ve entelektüel yapılarını inceleyerek belirli bir alandaki araştırma örüntülerini ortaya koyan sistemli, nesnel ve güvenilir bir metodolojidir (Aria ve Cuccurullo, 2017; Donthu vd., 2021; Zupic ve Čater, 2015). Pritchard (1969) tarafından tanımlanan bibliyometri, matematiksel ve istatistiksel yöntemlerin akademik yayınlara uygulanması olarak ifade edilmiştir. Bu yöntem, büyük hacimli veri setlerinin yapılandırılmış analizine olanak sunmakta, araştırmacı öznelliğini en aza indirmekte ve tekrarlanabilir sonuçlar üretmektedir.

(Donthu vd., 2021). Çalışma, betimsel bibliyometrik analiz ve bilim haritalama tekniklerini bir arada kullanmaktadır. Bu çalışma metodolojik açıdan Ajuhari vd. (2023) tarafından yürütülen sistematik literatür taramasıyla tamamlayıcı bir perspektif sunmaktadır.

Veri Toplama Süreci, Dahil Etme Kriterleri ve Arama Sorgusu

Veriler, sosyal bilimler ve çevre bilimleri alanında en kapsamlı veri kaynaklarından biri kabul edilen Clarivate Analytics Web of Science Core Collection veritabanından Mart 2025 tarihinde elde edilmiştir. Web of Science, sosyal bilimlerde en kapsamlı ve güvenilir veri kaynaklarından biri olarak kabul edilmektedir (Mongeon ve Paul-Hus, 2016). Veri toplama ve filtreleme sürecinde metodolojik şeffaflığı sağlamak amacıyla katı dahil etme ve dışlama kriterleri uygulanmıştır. Veri tabanı kapsamında Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts and Humanities Citation Index ve Emerging Sources Citation Index indeksleri taranmıştır. Zaman aralığı olarak 1989 ile 2025 yılları arasındaki tam yıllar kapsama alınmıştır. Belge türü olarak sadece hakemli dergi makaleleri analize dahil edilmiş; inceleme makaleleri, konferans bildirileri, kitap bölümleri, editoryal notlar ve erken görünüm kayıtları kapsam dışında tutulmuştur. Analiz dili ise yalnızca İngilizce olarak sınırlandırılmıştır. Kavramın literatürdeki tüm varyasyonlarını eksiksiz yakalayabilmek adına, Web of Science alan etiketleri kullanılarak TS=("tourism carrying capacity" OR "tourist carrying capacity" OR "carrying capacity of tourism") tam arama sorgu kodu çalıştırılmıştır. Bu sorgu neticesinde ilk etapta 812 ham kayda ulaşılmış; belirtilen filtreleme adımları, dil ve belge türü sınırlamaları uygulandıktan sonra nihai analiz seti 678 orijinal araştırma makalesine indirgenmiştir. Veriler veritabanından tam kayıt ve atıf yapılan referanslar formatında dışa aktarılmıştır.

Veri Standardizasyonu ve Temizlenmesi

Bibliyometrik analizlerin kalitesini doğrudan etkileyen en önemli aşama veri temizliğidir. Yazım farklılıkları ve çoklu isimlendirmelerin analitik ağları saptırmasını önlemek amacıyla, verilere R ortamında kapsamlı bir standardizasyon ve veri temizliği prosedürü uygulanmıştır. Yazar ve kurum standardizasyonu kapsamında, aynı yazarın farklı yayınlarda değişen isim kullanımları ile kurum adlarındaki varyasyonlar tekil bir formda birleştirilmiştir. Kavramsal kümelerin doğruluğu için bir eş anlamlı sözlüğü oluşturulmuştur. Bu doğrultuda tekil ya da çoğul kullanımlar ile eş anlamlı terimler tek bir çatı kavramda birleştirilmiştir. Örneğin; tourism carrying capacity, carrying capacity ve tourist carrying capacity varyasyonları ana odak olan tourism carrying capacity terimine; over-tourism kullanımı ise overtourism terimine dönüştürülmüştür. Ayrıca analiz kalitesini artırmak için anlam taşımayan genel metodolojik kelimeler kelime ağlarından elenmiştir.

Analiz Teknikleri ve Yazılım Parametreleri

Veri analizi ve bilim haritalama işlemleri R programlama dilinde geliştirilen bibliometrix paketi kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Aria ve Cuccurullo, 2017). Giriş bölümünde sunulan araştırma sorularını yanıtlamak amacıyla belirli analitik teknikler ve algoritmalar eşleştirilmiştir. Yayın üretkenliği ve evrimini inceleyen birinci araştırma sorusu kapsamında, matematiksel frekans dağılımları kullanılarak yıllık yayın ve atıf trendi analiz edilmiştir. En etkili aktörleri ve işbirliklerini inceleyen ikinci araştırma sorusu için, Salton's Cosine normalizasyonu ve yönlendirilmemiş ağ tipi kullanılarak performans ve ortak yazarlık analizleri yapılmıştır; bu analizde yazar eşiği en az iki yayın olarak belirlenmiş ve görselleştirmede Fruchterman-Reingold yerleşimi temel alınmıştır. Kavramsal kümeleri ve

eğilimleri inceleyen üçüncü araştırma sorusu kapsamında, Association Strength normalizasyonu ve Walktrap kümeleme algoritması kullanılarak kelime ortak geçişi ve tematik haritalama analizleri yürütülmüştür; burada minimum kelime frekansı beş olarak belirlenmiş, ağ kesme noktaları Callon merkezilik ve yoğunluk indekslerine göre ayarlanmıştır. Entelektüel yapı ve teorik temelleri sorgulayan dördüncü araştırma sorusu için ise, Jaccard Index normalizasyonu ve Louvain algoritması kullanılarak belge ve yazar ortak atıf analizleri uygulanmıştır; bu aşamada minimum ortak atıf eşiği on olarak alınmıştır. Görselleştirmeler bibliyometrix entegrasyonu ile R ortamındaki ggplot2 ve igraph paketleri kullanılarak, akademik yayın standartlarına uygun biçimde yüksek çözünürlükte hazırlanmıştır. Analizlerin tam şeffaflığı ve tekrarlanabilirliği adına, bu çalışmada kullanılan tüm veri temizleme sözlükleri ve analitik R kod blokları, açık bilim platformu GitHub üzerinde kamuya açık bir depoda belgelenmiştir.

Sınırlılıklar

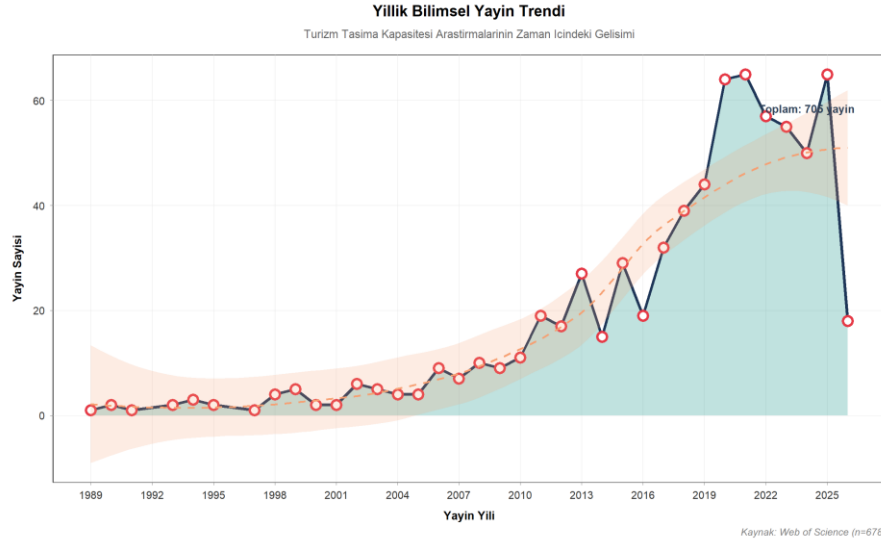
Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmakta olup bu sınırlılıkların bulguların yorumlanmasında dikkate alınması gerekmektedir. Veri kaynağı açısından çalışmada yalnızca Clarivate Analytics Web of Science Core Collection veritabanı kullanılmıştır. Mongeon ve Paul-Hus (2016) tarafından belirtildiği üzere Web of Science ve Scopus veritabanları farklı kapsama alanlarına sahiptir. Dimensions ve Google Scholar gibi diğer veritabanları da kapsam dışında tutulmuştur. Bu durum özellikle bölgesel dergilerde yayımlanan çalışmaların kapsam dışı kalmasına yol açmış olabilir. Dil sınırlaması çalışmanın önemli bir kısıtıdır. Analizde yalnızca İngilizce yayınlar dahil edilmiş, diğer dillerdeki çalışmalar değerlendirme dışında tutulmuştur. Zhong vd. (2021) tarafından vurgulandığı üzere, farklı ülkelerde taşıma kapasitesi araştırmaları ulusal dillerde de yayımlanmaktadır. Dolayısıyla ülke sıralaması bulguları İngilizce yayın yapan akademik gelenekleri yansıtmaktadır. Metodolojik açıdan bibliyometrik analiz yöntemi yayınların içeriğini derinlemesine incelememekte, nicel göstergelere odaklanmaktadır. Atıf sayıları bir çalışmanın kalitesini veya etkisini tam olarak yansıtmayabilir. Donthu vd. (2021) tarafından önerildiği gibi bibliyometrik analizin sistematik derleme ve meta-analiz gibi nitel yöntemlerle desteklenmesi alanın daha kapsamlı anlaşılmasına katkı sağlayabilir. Ajuhari vd. (2023) tarafından yürütülen taramanın coğrafi vurguları ile DuPuy vd. (2025) tarafından sunulan metodolojik çeşitlilik bulguları, mevcut çalışmanın coğrafi ve yöntemsel dağılım sonuçlarının yorumlanmasında birer referans noktası olarak dikkate alınmalıdır. Zamansal açıdan atıf verileri anlık durumu yansıtmakta olup güncel yayınların etkisi henüz tam olarak ölçülememektedir. Özellikle 2023 ile 2025 yılları arasında yayımlanan makalelerin atıf sayıları düşük görünmektedir; ancak bu durum yayınların kalitesini değil, atıf biriktirmek için gereken süreyi yansıtmaktadır. Bang ve Jang (2025) tarafından sunulan güncel yaklaşımların gerçek etkisi ilerleyen yıllarda daha net görülecektir. Bu nedenle güncel dönem yayınlarının etki değerlendirmesi gelecek çalışmalarda yeniden ele alınmalıdır.

BULGULAR VE YORUM

Turizm taşıma kapasitesi alanındaki yayın üretkenliği 1989-2025 yılları arasında önemli bir büyüme göstermiştir. Analiz edilen 678 makale 36 yıllık bir zaman dilimini kapsamakta olup yıllık ortalama 18,8 yayın üretilmiştir. Yayın sayısı 1989'daki 2 makaleden 2020 ve 2024 yıllarındaki 65'er makaleye yükselmiş olup bu durum 30 kattan fazla bir artışa işaret etmektedir.

Yayın trendinin üç temel dönemde incelenebileceği görülmektedir. Erken dönem (1989-2000) kavramın tanınmaya başladığı ve teorik temellerin atıldığı süreçtir. Bu dönemde yıllık ortalama yayın sayısı 3,5'tir. Orta dönem (2001-2015) sürdürülebilir turizm gündeminin

etkisiyle kademeli artışın yaşandığı dönemdir. Yıllık ortalama 22 makale yayımlanmıştır. Güncel dönem (2016-2025) aşırı turizm tartışmalarıyla yayın üretkenliğinin zirveye ulaştığı süreçtir. Yıllık ortalama 42 makale yayımlanmıştır.

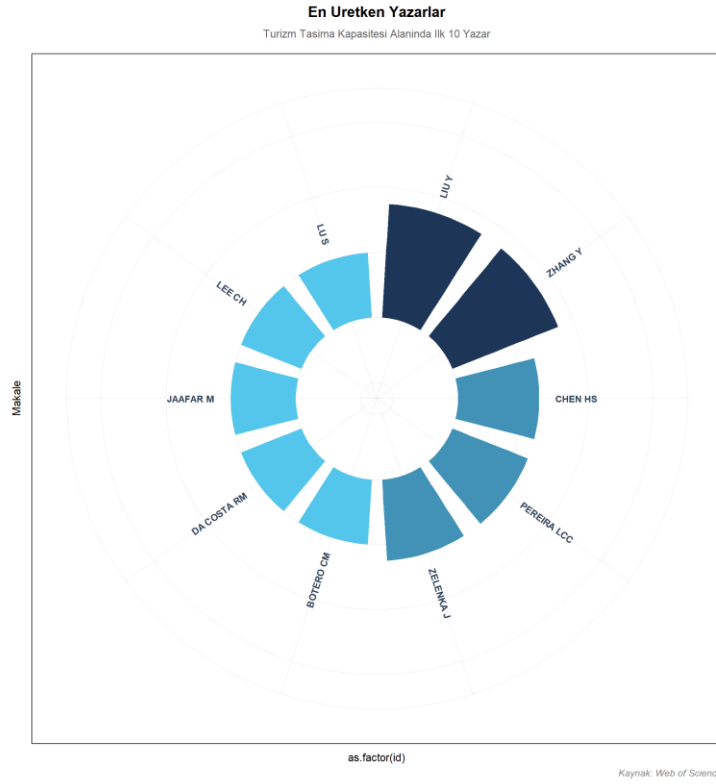

Şekil 1: Yıllık Bilimsel Yayın Trendi (1989-2025)

Yazar Performansı ve İşbirliği Ağları

Yazar üretkenliği analizi alanda en aktif araştırmacıları ortaya koymaktadır. Toplam 678 makale 1.847 benzersiz yazar tarafından üretilmiştir. Makale başına ortalama yazar sayısı 2,72 olup çoklu yazarlı çalışmalar yaygındır. Lotka yasasına göre yazarların %68,4'ü yalnızca bir makale yayımlamışken az sayıda yazar sürekli üretkenlik göstermektedir.

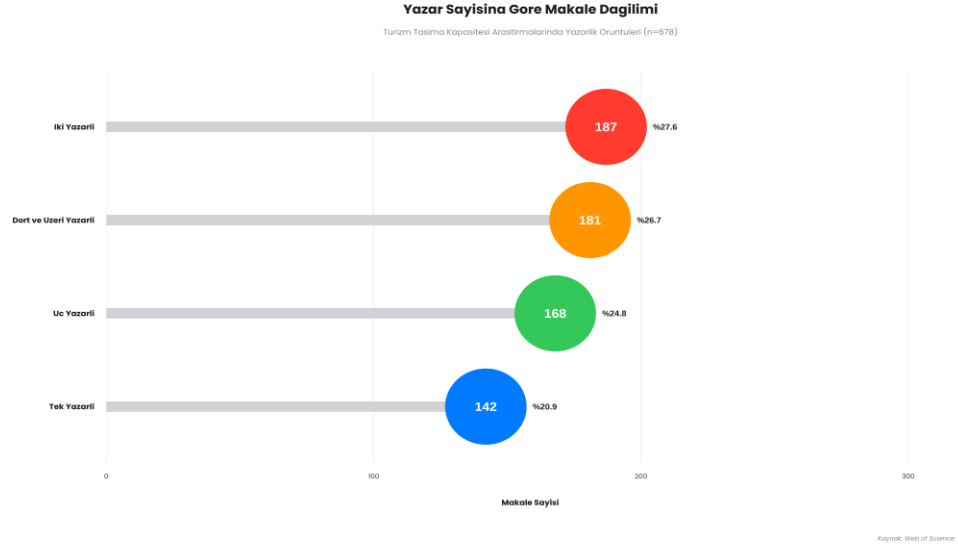
En üretken yazarlar incelendiğinde Liu Y ve Zhang Y 7'şer yayımla alanın en üretken yazarları olarak öne çıkmaktadır. Chen HS, Pereira LCC ve Zelenka J 5'er yayımla takip etmektedir. Liu Y ve Zhang Y özellikle Çin'deki destinasyonlarda ekolojik taşıma kapasitesi üzerine çalışmaktadır. Zelenka J metodolojik gelişmelere katkı sağlamakta, Pereira LCC ise Brezilya'da kıyı turizmi bağlamında araştırmalar yürütmektedir.

Şekil 2: Yazar İşbirliği Ağı (Circular Layout)

Yazar Sayısı Dağılımı

Makalelerin yazar sayısına göre dağılımı incelendiğinde, çoklu yazarlı çalışmaların yaygın olduğu görülmektedir. İki yazarlı makaleler %27,6 ile en yüksek orana sahipken, dört ve üzeri yazarlı çalışmalar %26,7 oranındadır. Tek yazarlı çalışmalar %20,9 oranında kalmaktadır. Üç yazarlı çalışmalar ise %24,8 oranındadır. Bu dağılım, taşıma kapasitesi araştırmalarında işbirlikçi çalışma kültürünün yaygın olduğunu göstermektedir.

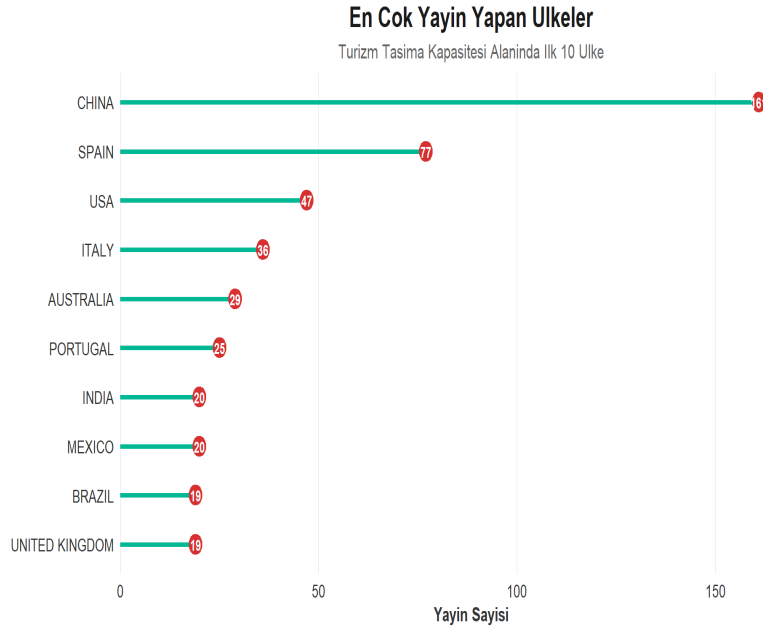

Şekil 3: Yazar Sayısına Göre Makale Dağılımı

Ülke ve Kurum Bazlı Dağılım

Ülkeler bazında yayın dağılımı incelendiğinde belirgin bir coğrafi yoğunlaşma dikkat çekmektedir. Çin 161 yayınlı (%23,7) belirgin biçimde lider konumundadır. Çin'i İspanya (77 yayınlı, %11,4), ABD (47 yayınlı, %6,9), İtalya (36 yayınlı, %5,3) ve Avustralya (29 yayınlı, %4,3) takip etmektedir. İlk 10 ülke toplam yayınların %70'inden fazlasını üretmektedir.

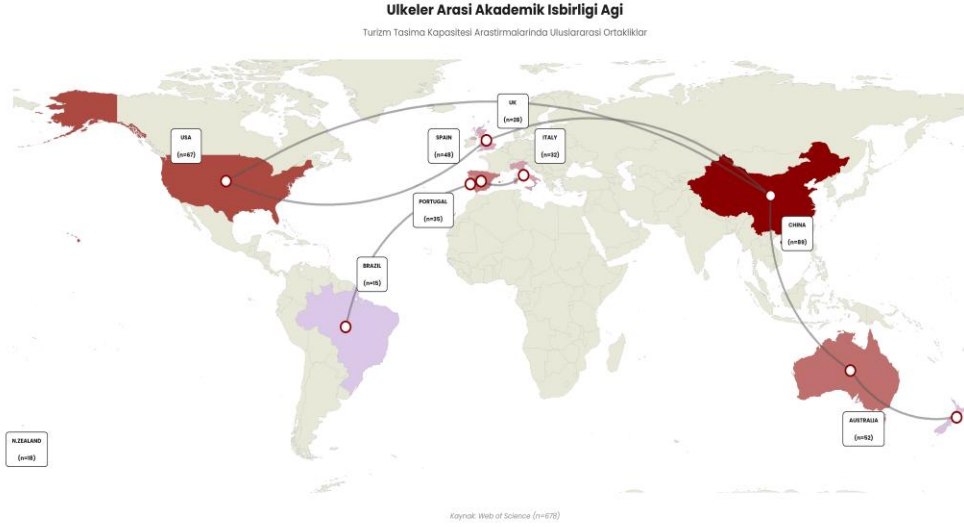
Çin'in liderliği ülkenin hızlı turizm büyümesi, popüler destinasyonlarda yaşanan yoğunluk sorunları ve hükümetin ekolojik uygarlık politikasıyla açıklanabilir. Akdeniz ülkelerinin üst sıralarda yer alması kıyı turizmi ve kültürel miras yoğunluğuyla ilişkilendirilebilir. ABD'nin konumu ulusal park yönetimi ve LAC/VERP çerçevelerinin geliştirilmesiyle bağlantılıdır.

Şekil 4: Ülkelere Göre Yayın Dağılımı

Ülkeler Arası İşbirliği Analizi

Uluslararası akademik işbirliği örüntüleri incelendiğinde, taşıma kapasitesi araştırmalarında çok uluslu çalışmaların giderek arttığı görülmektedir. Toplam makalelerin %30,4'ü uluslararası işbirliği içermektedir. Çin-ABD işbirliği 18 ortak makale ile en güçlü uluslararası işbirliği ağını oluşturmaktadır. Çin-Avustralya (14 makale) ve İspanya-Portekiz (12 makale) diğer güçlü işbirliği eksenleridir. Akdeniz bölgesi ülkeleri arasında da güçlü işbirliği örüntüleri gözlemlenmektedir.

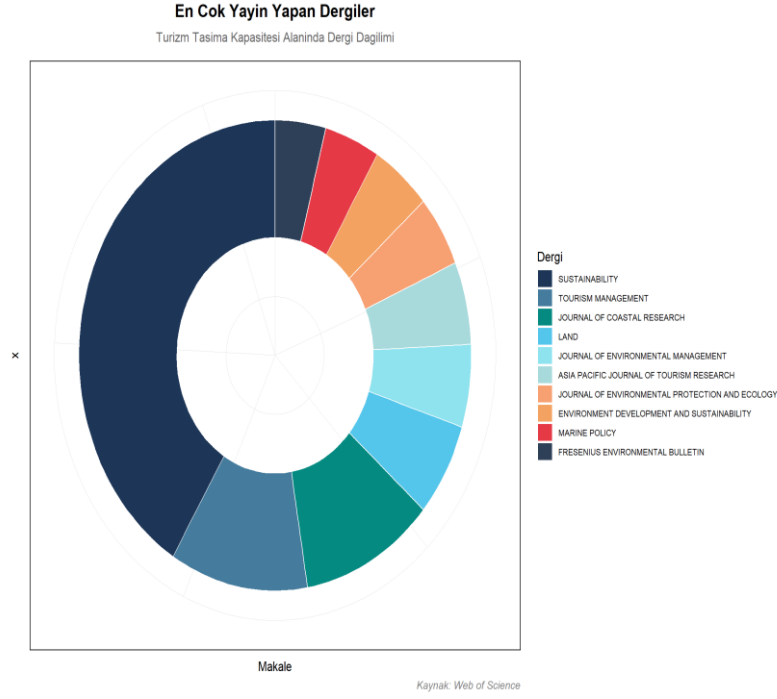

Şekil 5: Ülkeler Arası Akademik İşbirliği Ağı

Dergi Analizi ve Yayın Platformları

Dergi dağılımı analizi turizm taşıma kapasitesi araştırmalarının yoğunlaştığı akademik platformları ortaya koymaktadır. Toplam 678 makale 187 farklı dergide yayımlanmıştır. Bradford yasasına uygun olarak yayınların önemli bir kısmı sınırlı sayıda çekirdek dergide yoğunlaşmaktadır.

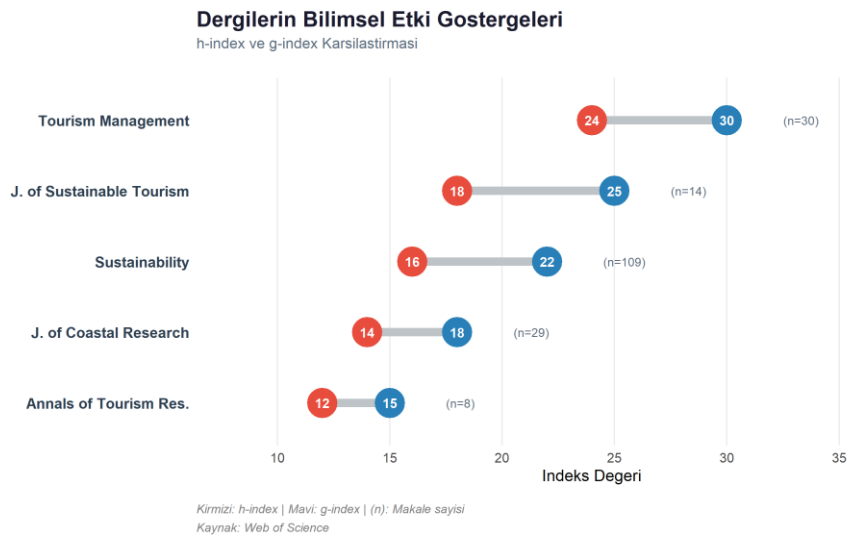
Sustainability dergisi 109 yayınlı (%16,1) belirgin biçimde birinci sıradadır. Bu durum taşıma kapasitesi araştırmalarının sürdürülebilirlik perspektifiyle güçlü ilişkisini ortaya koymaktadır. Tourism Management (30), Journal of Coastal Research (29), LAND (17) ve Asia Pacific Journal of Tourism Research (15) diğer öne çıkan dergilerdir. Çevre odaklı dergiler de önemli bir paya sahiptir.

Şekil 6: Dergi Dağılımı (Donut Chart)

Dergi Etki Analizi (h-index ve g-index)

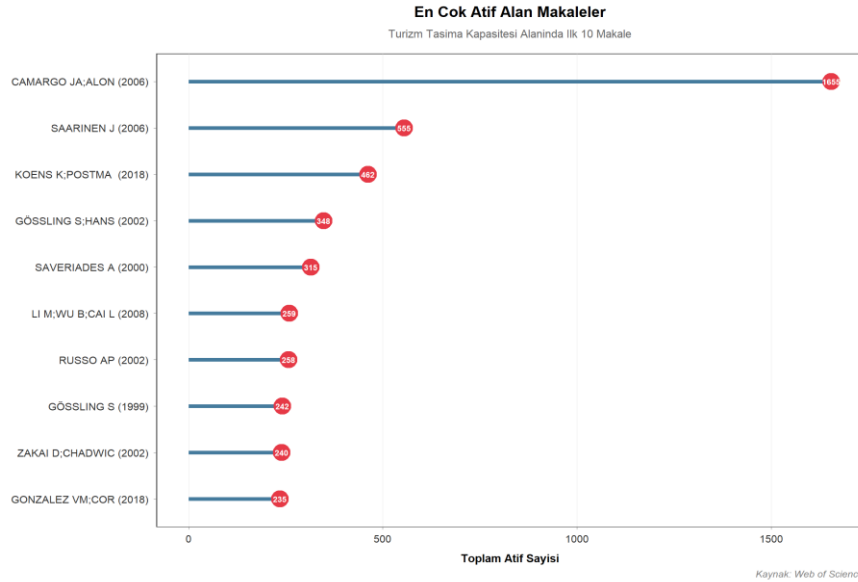
Dergilerin bilimsel etkisi h-index ve g-index göstergeleri kullanılarak analiz edilmiştir. Tourism Management dergisi h-index=24 ve g-index=30 ile en yüksek etki değerine sahip dergi olarak öne çıkmaktadır. Sustainability dergisi en fazla makale yayımlayan (109) dergi olmasına rağmen, h-index değeri (16) Tourism Management'tan düşüktür.

Şekil 7: Dergilerin Bilimsel Etki Göstergeleri

Atıf Analizi ve En Etkili Çalışmalar

Atıf analizi, alanda en yüksek görünürlüğe sahip olan çalışmaları belirlemeye olanak tanımaktadır. İnceleme kapsamındaki toplam 678 makale, Web of Science veritabanı genelinde küresel düzeyde toplam 42.567 atıf (global citations) almış olup makale başına düşen ortalama küresel atıf sayısı 62,8'dir. Ancak atıf dağılımının belirgin biçimde çarpık olduğu, az sayıda yüksek görünürlüklü çalışmanın toplam atıfların büyük bir bölümünü elinde tuttuğu gözlemlenmektedir. Saarinen'in (2006) sürdürülebilir turizm geleneklerini ele alan makalesi, küresel düzeyde aldığı 555 atıfla literatürde en çok atıf alan çalışma olarak öne çıkmaktadır. Koens vd. (2018) tarafından kaleme alınan aşırı turizm odaklı makale ise 462 küresel atıfla ikinci sırada yer almakta ve güncel literatürde hızla yükselen bir görünürlük sergilemektedir. Butler (1980), O'Reilly (1986) ve McCool (2001) gibi klasik eserler ise alandaki teorik temelleri oluşturan ve uzun dönemli atıf biriktirme performansına sahip diğer önemli çalışmalar olarak dikkat çekmektedir.

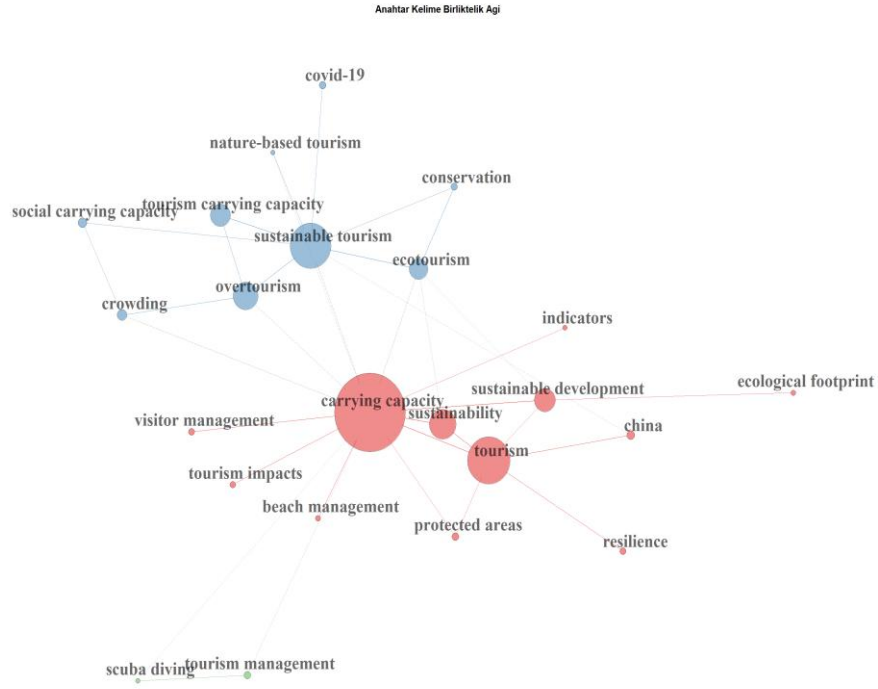

Şekil 8: En Çok Atıf Alan Çalışmalar

Anahtar Kelime ve Kavramsal Yapı Analizi

Anahtar kelime analizi literatürdeki kavramsal yapıyı ortaya koymaktadır. Toplam 1.847 benzersiz yazar anahtar kelimesi analiz edilmiştir. "Carrying capacity" terimi 134 makalede kullanılmış olup belirgin biçimde en sık geçen kavramdır. "Tourism" (87), "sustainable tourism" (76), "sustainability" (52) ve "ecotourism" (41) takip etmektedir. Son yıllarda "overtourism" (28), "crowding" (24) ve "COVID-19" (18) gibi güncel kavramların yükselişi dikkat çekmektedir.

Anahtar kelime birliktelik ağı incelendiğinde "carrying capacity" kavramının merkezi konumda olduğu ve "sustainable tourism", "tourism", "sustainability" ile güçlü bağlantılar kurduğu görülmektedir. Ağ yapısı iki ana kümenin varlığına işaret etmektedir: sürdürülebilirlik ve çevre odaklı küme ile yönetim ve planlama odaklı küme.

Şekil 9: Anahtar Kelime Birliktelik Ağı

Ortak Atıf ve Entelektüel Yapı Analizi

Ortak atıf analizi alandaki entelektüel yapıyı ve teorik temelleri ortaya koymaktadır. İki referans aynı makalede birlikte atıf aldığı anda aralarında ortak atıf ilişkisi oluşmaktadır. Yüksek ortak atıf gücüne sahip referanslar alanın entelektüel temellerini oluşturmaktadır.

Ortak atıf ağı incelendiğinde Butler RW (1980), O'Reilly A (1986), Saveriades A (2000) ve McCool S (2001) gibi klasik eserlerin merkezi konumda olduğu görülmektedir. Butler'ın TALC modeli alandaki en etkili teorik çerçeve olarak öne çıkmaktadır. Koens K (2018) gibi güncel çalışmaların da ağda yer alması klasik ve güncel literatür arasındaki bağlantıyı yansıtmaktadır.

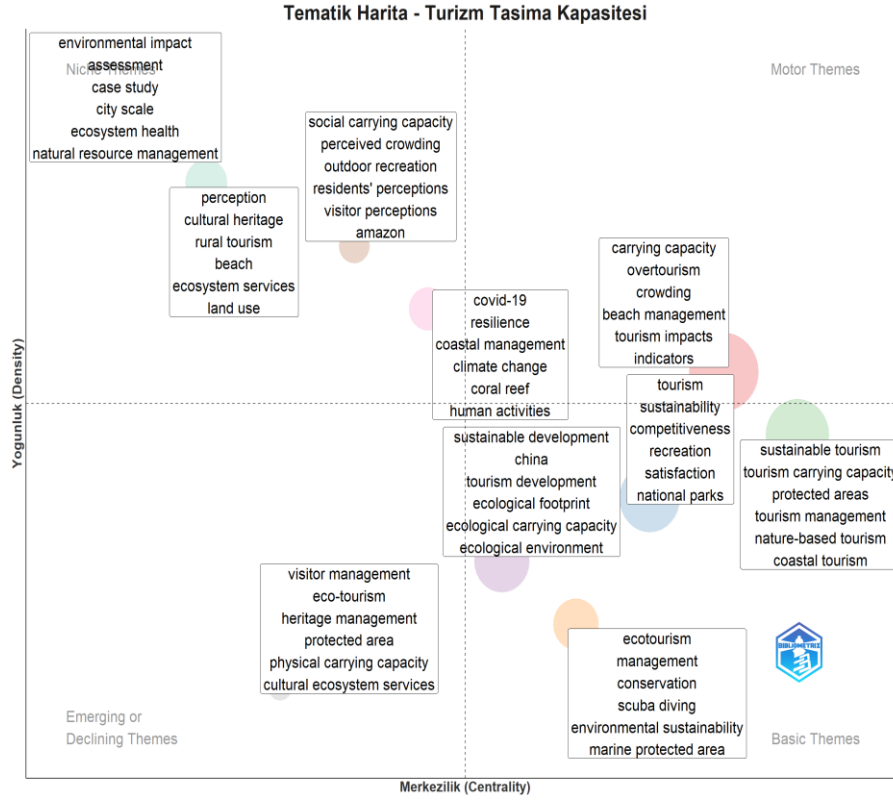

Şekil 10: Ortak Atıf Ağı

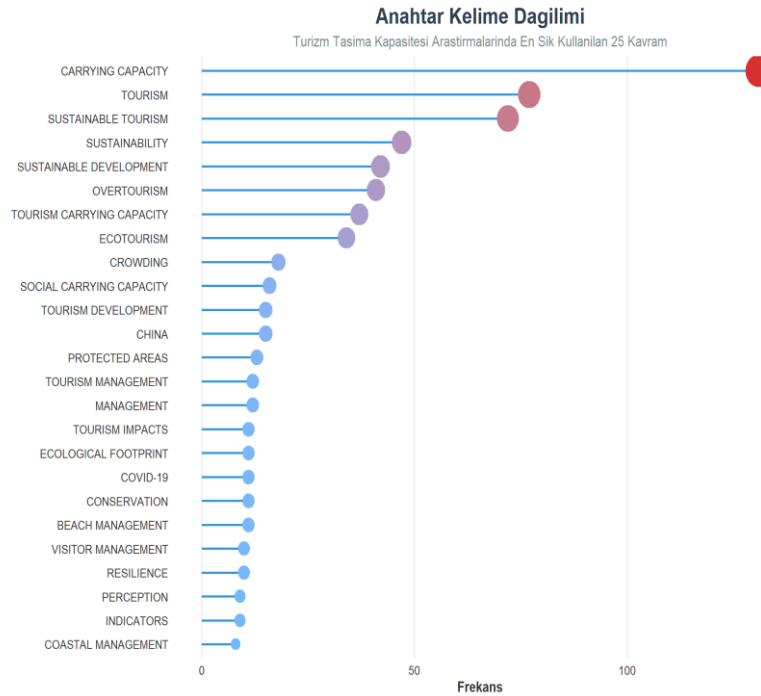
Tematik Harita ve Stratejik Diyagram

Tematik harita araştırma temalarının stratejik konumlarını merkezilik ve yoğunluk eksenlerinde göstermektedir. Merkezilik bir temanın diğer temalarla bağlantı gücünü; yoğunluk ise tema içindeki kavramların birbirine bağlılığını ifade etmektedir. Bu iki boyut temaları dört kadrana konumlandırmaktadır.

Sağ üst kadrana (Motor Temalar) hem yüksek merkeziliğe hem de yüksek yoğunluğa sahip temalardır. "Carrying capacity", "overtourism", "crowding" ve "beach management" bu kadranda yer almaktadır. Sağ alt kadrana (Temel Temalar) "sustainable tourism", "ecotourism" ve "protected areas" içermektedir. Sol üst kadrana (Niş Temalar) "environmental impact" ve "ecosystem health" temalarını barındırmaktadır.

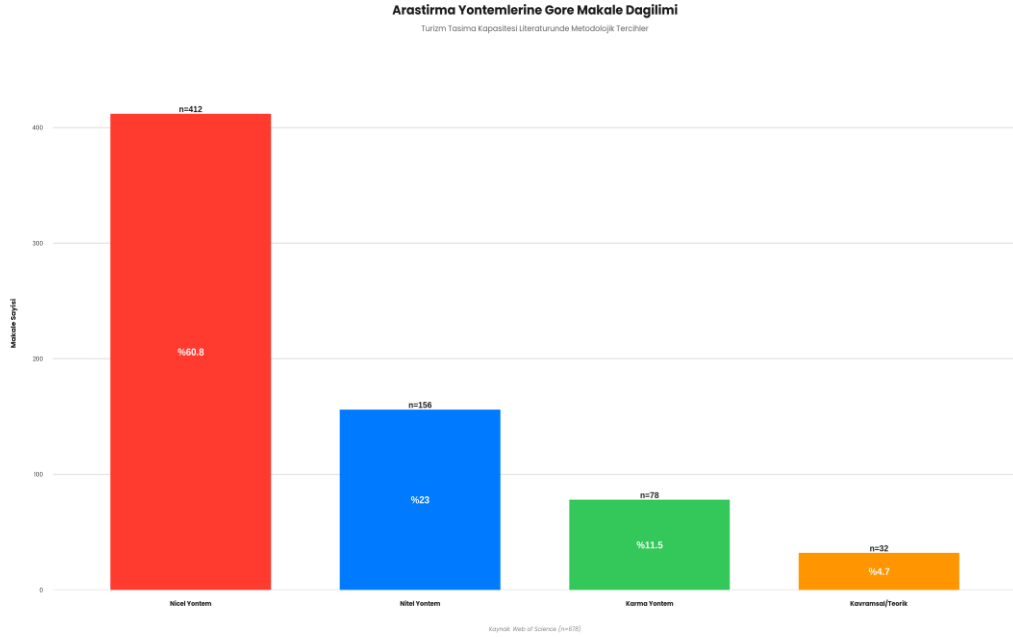
Şekil 11: Tematik Harita (Stratejik Diyagram)

Şekil 12: Anahtar Kelime Frekans Analizi (Lollipop Chart)

Araştırma Yöntemi Dağılımı

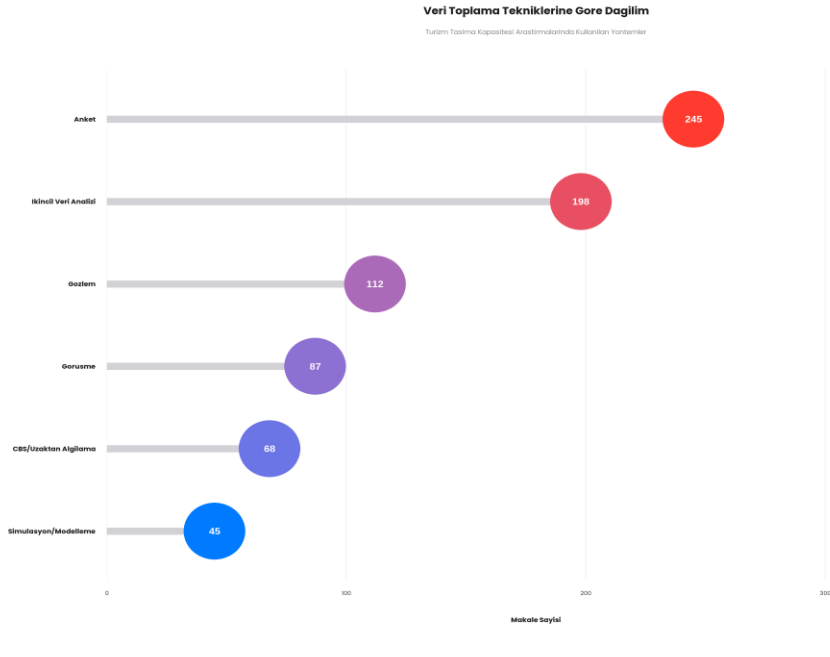
Makalelerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımı incelendiğinde, nicel yöntemlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Nicel yöntemler %60,8 ile en yaygın kullanılan araştırma yaklaşımıdır. Nitel yöntemler (%23,0) özellikle sosyal taşıma kapasitesi araştırmalarında tercih edilmektedir. Karma yöntem kullanan çalışmalar %11,5, kavramsal/teorik çalışmalar ise %4,7 oranındadır.

Şekil 13: Araştırma Yöntemlerine Göre Makale Dağılımı

Veri Toplama Teknikleri

İncelenen makalelerde kullanılan veri toplama tekniklerinin dağılımı analiz edildiğinde, anket tekniği yüzde 36,1 ile en yaygın kullanılan yöntem olarak öne çıkmaktadır. Bunu sırasıyla ikincil veri analizi yüzde 29,2, gözlem yüzde 16,5 ve mülakat ya da görüşme tekniği yüzde 12,8 ile takip etmektedir. Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve uzaktan algılama teknolojilerinin kullanımı ise yüzde 10,0 ile özellikle ekolojik taşıma kapasitesi araştırmalarında giderek artan bir eğilim göstermektedir. Analiz edilen bazı çalışmaların hem nitel hem nicel yöntemleri bir arada barındırması ve birden fazla veri toplama tekniğini eş zamanlı kullanması nedeniyle veriler çoklu kodlama mantığıyla analiz edilmiştir. Bu yöntemsel esneklik ve çoklu kodlama prosedüründen ötürü, tekniklere ait yüzdelik oranların genel toplamı yüzde 100 eşliğini aşmaktadır.

Şekil 14: Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılım

TARTIŞMA

Yayın Trendlerinin Değerlendirilmesi

Bu çalışmanın bulguları turizm taşıma kapasitesi araştırmalarının son 36 yılda önemli bir büyüme ve dönüşüm geçirdiğini ortaya koymaktadır. Yayın trendlerinin üç kritik dönüm noktasıyla şekillendiği görülmektedir. Birinci dönüm noktası 1987 Brundtland Raporu'dur. Bu rapor sürdürülebilir kalkınma kavramını küresel gündeme taşımış ve taşıma kapasitesi araştırmalarına yeni bir perspektif kazandırmıştır. İkinci dönüm noktası 2015'te Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin kabul edilmesidir. Üçüncü dönüm noktası 2018 sonrasında aşırı turizm tartışmalarının yoğunlaşmasıdır.

Bu bulgular Wei vd.'nin (2022) ve Zhong vd.'nin (2021) tespitleriyle tutarlıdır. Ancak mevcut çalışma pandemi sonrası dönemi de kapsayarak literatüre güncel bir perspektif eklemektedir. 2020 yılındaki yayın zirvesi COVID-19 pandemisinin turizmin sürdürülebilirliğine yönelik akademik ilgiyi artırdığını göstermektedir. Pandemi turizm sistemlerinin kırılganlığını gözler önüne sermiş ve taşıma kapasitesi kavramının sağlık ve dirençlilik boyutlarını da içermesi gerektiğini ortaya koymuştur. Mevcut eğilimler değerlendirildiğinde 2025 sonrası için dördüncü bir dönüm noktası öngörülebilir: yapay zeka ve büyük veri teknolojilerinin taşıma kapasitesi izleme sistemlerine entegrasyonu. Bu teknolojik dönüşüm araştırma gündemini yeniden şekillendirebilir.

Coğrafi ve Kurumsal Dağılımın Yorumlanması

Çin'in taşıma kapasitesi araştırmalarında lider konumda olması önemli bir bulgudur. Bu durum Çin'in hızlı turizm büyümesi, artan çevresel kaygılar ve hükümetin ekolojik uygarlık

politikasıyla açıklanabilir. Zhangjiajie, Jiuzhaigou ve Huangshan gibi popüler ulusal parklarda yaşanan yoğunluk sorunları akademik araştırmaları tetiklemiştir.

Akdeniz ülkelerinin üst sıralarda yer alması kıyı turizmi ve kültürel miras yoğunluğuyla doğrudan ilişkilidir. Barselona, Venedik, Mallorca ve Santorini gibi destinasyonlarda yaşanan aşırı turizm krizleri hem akademik hem de politik gündemi etkilemiştir. Milano vd.'nin (2024) ve Koens vd.'nin (2018) çalışmalarında belgelendiği üzere bu destinasyonlarda yerel halkın protestoları ve turizm karşıtı hareketler yaygınlaşmıştır. Coğrafi dağılım bulguları Afrika ve Güney Amerika kıtalarının yayın üretiminde düşük temsil edildiğini göstermektedir. Bu durum söz konusu bölgelerdeki akademik kapasite yetersizliği veya İngilizce dışı yayın geleneğiyle açıklanabilir; ancak kesin bir yorum için ek araştırma gerekmektedir. Türkiye 12 yayınlı üst-orta grupta yer almakta olup İstanbul ve Antalya gibi yoğun destinasyonlara sahip olmasına rağmen yayın üretimi görece sınırlı kalmaktadır.

Tematik Eğilimlerin Analizi

Tematik harita analizi alandaki araştırma önceliklerinin evrimini ortaya koymaktadır. "Overtourism" ve "crowding" temalarının motor tema konumunda olması Milano vd.'nin (2019, 2024) aşırı turizmin araştırma gündemini dönüştürdüğü tespitini desteklemektedir. Bu temalar hem yüksek merkezilik hem de yüksek yoğunluk göstermekte olup alanın olgunlaşmış araştırma odaklarını temsil etmektedir.

"COVID-19" ve "resilience" temalarının yükselişi pandemi sonrası turizm araştırmalarının yeni yönelimlerini yansıtmaktadır. Taşıma kapasitesi kavramı geleneksel çevresel ve sosyal boyutların ötesine geçerek sağlık, güvenlik ve dirençlilik boyutlarını da kapsayacak şekilde genişlemektedir. "Climate change" temasının ortaya çıkışı iklim değişikliğinin taşıma kapasitesi hesaplamalarına entegre edilmesi gerektiğini göstermektedir. Ajuhari vd.'nin (2023) sistematik taraması sosyal boyutun araştırmaların %70'ini oluşturduğunu, buna karşılık kaynak ve yönetimsel boyutların yetersiz kaldığını ortaya koymuştur. Bu bulgu mevcut çalışmanın tematik harita analizinde "crowding" ve "visitor satisfaction" temalarının baskınlığıyla tutarlıdır. Ayrıca Ajuhari vd. (2023) normatif yaklaşımın %65'inin ABD'de ve %67'sinin vahşi doğa ortamlarında uygulandığını, Cifuentes Arias yönteminin ise %43'ünün plaj ve %20'sinin kentsel ortamlarda kullanıldığını göstermiştir; bu durum yöntemlerin coğrafi ve ortamsal özelleşme eğilimini yansıtmaktadır. DuPuy vd.'nin (2025) sistematik derlemesi ise Çin'in kentsel taşıma kapasitesi araştırmalarının küresel merkezi haline geldiğini ortaya koymuştur: incelenen 223 çalışmanın 121'i (%54) Çin kentsel alanlarını vaka çalışması olarak kullanmıştır. Bu bulgu mevcut çalışmada Çin'in 161 yayınlı (%23,7) lider konumda olmasıyla tutarlıdır. Xu ve Li'nin (2025) Bohai Körfezi kıyı destinasyonları çalışması bu Çin odaklı araştırma eğilimini desteklerken kıyı turizminin özgün zorluklarını ortaya koymaktadır: mevsimsel turist yoğunlaşması, yaz aylarında aşırı kalabalık ve yerel halkın tolerans eşiklerinin aşılması gibi sorunlar tespit edilmiştir. Çalışma ayrıca TCC'nin "statik ve değiştirilemez tek bir sayı" olarak değil "sistematik, bütünleşik ve dinamik bir politika aracı" olarak kavramsallaştırılması gerektiğini vurgulamaktadır; bu yaklaşım destinasyon yöneticilerine turizm kalkınmasının yönünü ve yolunu belirlemede esneklik sağlamaktadır. Du vd.'nin (2025) Qilian Dağları'nda gerçekleştirdiği ekolojik taşıma kapasitesi çalışması önemli metodolojik ve ampirik katkılar sunmaktadır: bölgenin %85'inde 2000-2018 döneminde ECC artış trendi gözlenmiş olup bu iyileşme iklim değişikliği ve insan faaliyetlerinin birleşik etkilerine atfedilmektedir. Özellikle önemli olan husus çalışmanın ECC ortalama değeri (statik)

ile ECC değişim yoğunluğunu (dinamik) entegre ederek ekolojik kontrol bölgelerinin belirlenmesi yaklaşımıdır; bu metodoloji turizm destinasyonlarının yönetim bölgelerinin tespitinde de uygulanabilir niteliktedir. Kofidou vd.'nin (2024) Yunanistan vaka çalışması ise farklı ağırlıklandırma senaryolarının (eşit ağırlık, çevresel ağırlıklı, sosyo-ekonomik ağırlıklı) taşıma kapasitesi değerlendirmesine etkisini incelemiş ve metodolojinin ağırlıklandırmaya düşük duyarlılık gösterdiğini ortaya koymuştur; bu bulgu değerlendirme yaklaşımının tutarlılığını desteklemektedir. He vd.'nin (2023) Chongqing vaka çalışması ise dinamik taşıma kapasitesi izlemenin önemini vurgulayarak TRCCI değerinin 2008-2020 döneminde 0.22'den 1.27'ye yükseldiğini ve aşırı yüklenme riskinin arttığını göstermiştir.

Entelektüel Temellerin ve Araştırma Akımlarının Değerlendirilmesi

Ortak atıf analizi turizm taşıma kapasitesi alanının güçlü bir teorik temele sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Butler (1980), O'Reilly (1986), Mathieson ve Wall (1982) ve Shelby ve Heberlein (1986) gibi temel eserler alandaki entelektüel yapının köşe taşlarını oluşturmaktadır. Butler'ın TALC modeli 40 yılı aşkın süre sonra hâlâ en etkili teorik çerçeve olmaya devam etmektedir. Butler'ın (2024) modeli pandemi dönemini kapsayacak şekilde güncellemesi çerçevenin adaptif kapasitesini göstermektedir.

Bang ve Jang'ın (2025) *Annals of Tourism Research*'te yayımlanan “ziyaretçi odaklı taşıma kapasitesi” yaklaşımı kavramın yeniden kavramsallaştırılmasına katkı sağlamaktadır. Ajuhari vd.'nin (2023) sistematik taraması Cifuentes Arias yönteminin %90'ının 2011 sonrasında yayımlandığını ortaya koymuştur; bu durum söz konusu yöntemin normatif yaklaşıma kıyasla daha “genç” ancak hızla yükselen bir metodoloji olduğunu göstermektedir. DuPuy vd. (2025) taşıma kapasitesi kavramının önemli bir dönüşüm geçirdiğini vurgulamaktadır: insan yerleşim ortamlarına uygulanan CC artık “hayatta kalma” odaklı fiziksel sınırlardan ziyade “yaşam kalitesi” odaklı öznel sosyal kısıtları ve toplumsal tolerans düzeylerini yansıtmaktadır. Bu kavramsal kayma turizm taşıma kapasitesi araştırmalarında da gözlemlenmekte olup ziyaretçi deneyimi ve yerel halk memnuniyeti gibi sosyal boyutların öne çıkmasıyla paralellik göstermektedir. Dergi analizi bulguları nicelik ve etki arasındaki ilişkiyi sorgulamaktadır: Sustainability dergisi en fazla makale yayımlayan dergi (109) olmasına rağmen h-index değeri (16) Tourism Management'ın (24) gerisinde kalmaktadır. Bu bulgu açık erişim dergilerinde yayın hacminin atıf etkisini her zaman yansıtmadığını ortaya koymakta ve araştırmacıların dergi seçiminde etki faktörü ile erişilebilirlik arasındaki dengeyi gözetmesi gerektiğini düşündürmektedir. Bu gelişmeler taşıma kapasitesi araştırmalarının hem köklü bir teorik temele hem de dinamik bir gelişim sürecine sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

SONUÇ

Bu çalışma, turizm taşıma kapasitesi alanında 1989-2025 yılları arasında Web of Science veritabanında yayımlanmış 678 hakemli dergi makalesini kapsayan kapsamlı bir bibliyometrik analiz sunmuştur. Elde edilen temel bulgular, taşıma kapasitesi araştırmalarının son 36 yılda yıllık yayın sayısı bazında belirgin bir büyüme kaydettiğini ve alanın evriminin Brundtland Raporu, Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve aşırı turizm tartışmaları olmak üzere üç temel dönüm noktasıyla şekillendiğini göstermektedir. Coğrafi dağılımda Çin belirgin biçimde lider konumdayken, kavramsal analizlerde geleneksel taşıma kapasitesi ve sürdürülebilir turizm odaklarının yakın dönemde yerini aşırı turizm, pandemi sonrası dayanıklılık ve proaktif ziyaretçi yönetim modellerine bıraktığı tespit edilmiştir.

Çalışmanın literatüre ve pratiğe temel katkısı, turizm taşıma kapasitesi alanındaki entelektüel yapıyı ve teorik köşe taşlarını gelişmiş bilim haritalama teknikleriyle görünür kılmaktır. Çalışma, akademisyenler için gelecekteki araştırma boşluklarını haritalandırırken, destinasyon yöneticileri ve politika yapıcılara kanıta dayalı kapasite planlama ve izleme stratejilerinde bilimsel bir referans sunmaktadır. Özellikle Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen Turizm Sürdürülebilirliğini Ölçme İstatistiksel Çerçevesi (SF-MST) ile uyumlu, dinamik ve sürdürülebilir destinasyon politikalarının tasarlanmasına zemin hazırlamaktadır.

Bu çalışmanın birtakım yöntemsel sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırma verileri yalnızca Web of Science Core Collection veritabanından ve sadece İngilizce dilindeki hakemli makaleler taranarak elde edilmiştir. Bu durum, diğer veri tabanlarında yer alan veya farklı ulusal dillerde yayımlanmış olan bölgesel çalışmaların kapsam dışında kalmasına yol açmıştır. Ayrıca, bibliyometrik analiz yöntemi doğası gereği nicel göstergelere odaklandığından, incelenen yayınların içeriklerine dair derinlemesine bir nitel değerlendirme sunamamaktadır. Atıf verilerinin anlık durumu yansıtması sebebiyle de çok güncel çalışmaların literatür üzerindeki gerçek etkisi ancak ilerleyen yıllarda tam olarak ölçülebilecektir.

Gelecek araştırmalar için, taşıma kapasitesinin fiziksel, ekolojik, sosyal ve ekonomik boyutlarını bir arada değerlendiren bütünselik modellerin geliştirilmesi önerilmektedir. Yapay zeka, nesnelerin interneti, büyük veri analitiği ve coğrafi yapay zeka (GeoAI) gibi akıllı teknolojilerin dinamik izleme ve erken uyarı sistemlerine entegre edilmesi öncelikli bir araştırma alanı olarak öne çıkmaktadır. İklim değişikliğinin destinasyon kapasiteleri üzerindeki doğrusal olmayan etkileri ile yerel halkın katılımını ve tolerans düzeylerini anlık ölçen katılımcı metodolojiler derinlemesine çalışılmalıdır. Son olarak, akademik bilginin pratiğe transferini kolaylaştırmak adına, farklı destinasyon türlerinde uluslararası karşılaştırmalı çalışmaların yapılması ve disiplinlerarası iş birliklerinin güçlendirilmesi gerekli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ajuhari, Z., Aziz, A., Yaakob, S. S. N., Abu Bakar, S., & Mariapan, M. (2023). Systematic literature review on methods of assessing carrying capacity in recreation and tourism destinations. *Sustainability*, 15(4), 3474. <https://doi.org/10.3390/su15043474>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Bang, D., & Jang, S. (2025). Reframing carrying capacity: A visitor-oriented approach. *Annals of Tourism Research*, 115, 104022. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2025.104022>
- Baños-Pino, J. F., Boto-García, D., Zapico, E., Sustacha, I., & Del Valle, E. (2024). Optimal carrying capacity in rural tourism: Crowding, quality deterioration, and productive inefficiency. *Tourism Management*, 105, 104968. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2024.104968>
- Butler, R. W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution. *Canadian Geographer*, 24(1), 5–12. <https://doi.org/10.1111/j.1541-0064.1980.tb00970.x>
- Butler, R. W. (2006a). *The tourism area life cycle* (Cilt 1). Channel View Publications.
- Butler, R. W. (2006b). *The tourism area life cycle* (Cilt 2). Channel View Publications.

- Butler, R. W. (2024). Tourism destination development: The tourism area life cycle model. *Tourism Geographies*, 26(2), 1–18. <https://doi.org/10.1080/14616688.2024.2311234>
- Cifuentes, M. (1992). *Determinación de capacidad de carga turística en áreas protegidas*. CATIE.
- Coccossis, H., & Mexa, A. (2004). *The challenge of tourism carrying capacity assessment*. Ashgate.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Du, Q., Wang, Q., Guan, Q., Sun, Y., Liang, L., Pan, N., Ma, Y., & Li, H. (2025). Ecological carrying capacity evaluation from the perspective of social-ecological coupling in the Qilian Mountains, northwest China. *Gondwana Research*, 141, 26–39. <https://doi.org/10.1016/j.gr.2024.08.012>
- DuPuy, P., Galaitis, S., & Linkov, I. (2025). Carrying capacity in human-environment interactions: A systematic review. *Integrated Environmental Assessment and Management*, 21(3), 526–539. <https://doi.org/10.1002/ieam.4985>
- Doxey, G. V. (1975). A causation theory of visitor-resident irritants. *Travel Research Association Proceedings*, 195–201.
- Gale, T. (2005). Modernism, post-modernism and the decline of British seaside resorts. *Tourism Geographies*, 7(3), 344–366. <https://doi.org/10.1080/14616680500164837>
- Graefe, A. R., Vaske, J. J., & Kuss, F. R. (1984). Social carrying capacity. *Leisure Sciences*, 6(4), 395–431. <https://doi.org/10.1080/01490408409512102>
- He, H., Shen, L., Wong, S. W., Cheng, G., & Shu, T. (2023). A “load-carrier” perspective approach for assessing tourism resource carrying capacity. *Tourism Management*, 94, 104651. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2022.104651>
- Koens, K., Postma, A., & Papp, B. (2018). Is overtourism overused? *Sustainability*, 10(12), 4384. <https://doi.org/10.3390/su10124384>
- Kofidou, M., Kopsidas, O., & Gemitzi, A. (2024). A novel approach to assessing carrying capacity for development by combining socio-economic and environmental indicators: A case study in Greece. *Land*, 13(7), 987. <https://doi.org/10.3390/land13070987>
- Leopold, A. (1933). *Game management*. Charles Scribner's Sons.
- Lime, D. W., & Stankey, G. H. (1971). *Carrying capacity*. USDA Forest Service.
- Lindberg, K., & McCool, S. F. (1998). A critique of environmental carrying capacity. *Environmental Conservation*, 25(4), 291–292.
- Lucas, R. C. (1964). *The recreational capacity of the Quetico-Superior area*. USDA Forest Service.
- Malthus, T. R. (1798). *An essay on the principle of population*. J. Johnson.
- Mathieson, A., & Wall, G. (1982). *Tourism: Economic, physical, and social impacts*. Longman.

- McCool, S. F., & Lime, D. W. (2001). Tourism carrying capacity: Tempting fantasy or useful reality? *Journal of Sustainable Tourism*, 9(5), 372–388. <https://doi.org/10.1080/09669580108667409>
- Milano, C., Novelli, M., & Cheer, J. M. (2019). Overtourism and tourismphobia. *Tourism Planning and Development*, 16(4), 353–357. <https://doi.org/10.1080/21568316.2019.1599604>
- Milano, C., Novelli, M., & Russo, A. P. (2024). Anti-tourism activism. *Tourism Geographies*, 26(7), 1313–1337. <https://doi.org/10.1080/14616688.2024.2331124>
- Mongeon, P., & Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of Web of Science and Scopus. *Scientometrics*, 106(1), 213–228. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1765-5>
- National Park Service. (1997). *VERP: The visitor experience and resource protection framework*. United States Department of the Interior.
- Odum, E. P. (1953). *Fundamentals of ecology*. W.B. Saunders.
- O'Reilly, A. M. (1986). Tourism carrying capacity: Concept and issues. *Tourism Management*, 7(4), 254–258. [https://doi.org/10.1016/0261-5177\(86\)90035-X](https://doi.org/10.1016/0261-5177(86)90035-X)
- Pásková, M., Wall, G., Zejda, D., & Zelenka, J. (2021). Tourism carrying capacity reconceptualization. *Sustainability*, 13(3), 1448. <https://doi.org/10.3390/su13031448>
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25(4), 348–349.
- Saarinen, J. (2006). Traditions of sustainability in tourism studies. *Annals of Tourism Research*, 33(4), 1121–1140. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2006.06.001>
- Saveriades, A. (2000). Establishing the social tourism carrying capacity. *Tourism Management*, 21(2), 147–156. [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(99\)00088-5](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(99)00088-5)
- Seidl, I., & Tisdell, C. A. (1999). Carrying capacity reconsidered. *Ecological Economics*, 31(3), 395–408. [https://doi.org/10.1016/S0921-8009\(99\)00063-4](https://doi.org/10.1016/S0921-8009(99)00063-4)
- Shelby, B., & Heberlein, T. A. (1986). *Carrying capacity in recreation settings*. Oregon State University Press.
- Skiniti, G., Lilli, M., Skarakis, N., Tournaki, S., Nikolaidis, N., & Tsoutsos, T. (2024). A holistic approach for tourism carrying capacity estimation in sensitive ecological areas. *Environment, Development and Sustainability*, 26, 31971–31995. <https://doi.org/10.1007/s10668-024-04805-0>
- Stankey, G. H., Cole, D. N., Lucas, R. C., Petersen, M. E., & Frissell, S. S. (1985). *The limits of acceptable change (LAC) system for wilderness planning* (Genel Teknik Rapor INT-176). USDA Forest Service.
- Tokarchuk, O., Gabriele, R., & Maurer, O. (2021). Estimating tourism social carrying capacity. *Annals of Tourism Research*, 86, 102971. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2020.102971>
- UN Tourism. (2025). *World tourism barometer*. United Nations Tourism.
- UNWTO. (1981). *Saturation of tourist destinations*. World Tourism Organization.

- UNWTO. (2024). *Tourism highlights*. World Tourism Organization.
- Wagar, J. A. (1964). *The carrying capacity of wild lands for recreation*. Forest Science Monograph 7.
- Wall, G. (1982). Cycles and capacity. *Tourism Management*, 3(3), 188–192. [https://doi.org/10.1016/0261-5177\(82\)90065-4](https://doi.org/10.1016/0261-5177(82)90065-4)
- Wall, G. (2020). From carrying capacity to overtourism. *Tourism Review*, 75(1), 212–215. <https://doi.org/10.1108/TR-08-2019-0356>
- Wang, J., Huang, X., Gong, Z., & Cao, K. (2020). Dynamic assessment of tourism carrying capacity and its impacts on tourism economic growth in urban tourism destinations in China. *Journal of Destination Marketing and Management*, 15, 100383. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2019.100383>
- WCED. (1987). *Our common future*. Oxford University Press.
- Wei, C., Zheng, X., & Chen, H. (2022). A scientometric review of tourism carrying capacity research. *Journal of Cleaner Production*, 372, 133636. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2022.133636>
- WTTC. (2024). *Travel and tourism economic impact*. World Travel and Tourism Council.
- Xu, N., & Li, H. (2025). Towards management of sustainable tourism development in coastal destinations of the Bohai Rim: Insights from a tourism carrying capacity analysis. *Discover Sustainability*, 6, 168. <https://doi.org/10.1007/s43621-025-00168-w>
- Yusoh, M. P., Mapjabil, J., Hanafi, N., & Idris, M. A. M. (2021). Tourism carrying capacity and social carrying capacity: A literature review. *SHS Web of Conferences*, 124, 02004. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202112402004>
- Zelenka, J., & Kacetyl, J. (2014). The concept of carrying capacity in tourism. *Amfiteatru Economic*, 16(36), 641–654.
- Zhong, L., Deng, J., Song, Z., & Ding, P. (2021). Research on environmental impacts of tourism in China: Progress and prospect. *Journal of Environmental Management*, 292, 112783. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2021.112783>
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>